

Valentin Constantinov (Chișinău, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei):
Impactul politicii externe a lui Gabriel Bethlen asupra situației din Țara Moldovei la începutul Războiului de 30 de ani

De regulă se consideră că Imperiul Otoman nu a participat la Războiul de 30 de ani. Această afirmație, însă trebuie oarecum nuanțată atâta timp cât la Istanbul erau cointeresați de slăbirea Imperiului Otoman, iar însuși Gabriel Bethlen niciodată nu a ieșit de sub tutela suzerană a Imperiului Otoman. Așadar refacerea Regatului Ungariei sub conducerea unui vasal al Porții neliniștea nu numai Imperiul Habsburgic, dar și Regatul Poloniei. Se crea pericolul ruperii echilibrului de forțe care în viziunea elitelor politice poloneze era inadmisibil.

Republica Nobiliară Polono-Lituaneană de asemenea n-a participat la Războiul de 30 de ani. Însă perspectiva înglobării în granițele Statului Polono-Lituanean a Sileziei, care odată a făcut parte din Regatul Poloniei era foarte tentantă pentru ambițiosul rege polonez Sigismund III Waza. De asemenea, regele a permis împăratului habsburgic să recruteze de pe teritoriul polonez detașamente de mercenari care aveau să joace un rol foarte important în depresurarea Vienei asediată de armata principelui Transilvaniei, efectuând campania din Transilvania și forțându-l pe principe să se întoarcă în țară pentru a o apăra.

De aici și suspiciunile poloneze cu privire la planurile lui Gabriel Bethlen de obținere a coroanei Regatului Ungariei, dar și antipatia principelui Transilvaniei față de regatul vecin care i-a trimis ajutoare împăratului habsburgic și l-a forțat să renunțe la asedierea în continuare a Vienei.

Gașpar Grațiani care a obținut domnia în Țara Moldovei la începutul anului 1619 era recunoscut ca un simpatizant atât a Imperiului Habsburgic, cât și a Republicii Nobiliare Polono-Lituanene. Domnul Moldovei avea alte misiuni de îndeplinit cum ar fi stăvilirea incursiunilor cazacilor și ale tătarilor în teritoriile otomane și respectiv poloneze. Implicarea domnului Moldovei în disputele diplomatice între principalii actori de pe arena politică europeană a fost unul dintre motivele principale ale mazilirii lui. Interceptarea corespondenței principelui Transilvaniei cu înalții demnitari turci și tătari și expedierea acesteia regelui polon i-a marcat destinul. A cerut protecție poloneză, iar înalții demnitari polonezi i-au acordat-o. A urmat campania marelui cancelar și hatman al Poloniei din Moldova soldată cu înfrângerea catastrofală de la Țuțora din toamna anului 1620.